

► ANALİZ / MEHMET ALTINTAŞ

LÜBNAN-İSRAİL-ABD ÇERÇEVE ANLAŞMASI: BÖLGESEL DENGELER VE LÜBNAN İÇ SİYASETİNE YANSIMALARI

Giriş

Lübnan ile İsrail arasında imzalanan çerçeve anlaşması, iki ülke arasındaki çatışmanın sona erdirilmesine yönelik bir düzenleme olmanın ötesinde, Lübnan'ın güvenlik ve siyasi mimarisini yeniden şekillendirme potansiyeline sahip çok boyutlu bir gelişmedir. Anlaşma; Hizbullah'ın silahlılandırılması, Lübnan Ordusu'nun ülkenin güneyindeki rolünün güçlendirilmesi, İsrail'in güvenlik gerekçeli müdahale imkânlarının korunması ve ABD'nin sürecin denetimindeki belirleyici konumu üzerinden Lübnan'ın egemenlik alanı ve iç siyasi dengeleri üzerinde önemli sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. Bu çerçevede çalışma, anlaşmanın Lübnan'ın iç dinamikleri üzerindeki etkilerinin yanı sıra İran'ın "Direniş Eksen" stratejisi, İsrail'in bölgesel nüfuz arayışları ve ABD'nin Orta Doğu'daki güvenlik mimarisi açısından ortaya çıkardığı sonuçları ele almaktadır. Ayrıca Rusya, Çin, Avrupa ülkeleri ve Türkiye'nin süreçte oluşabilecek yeni güç dengeleri karşısındaki muhtemel pozisyonları değerlendirilmektedir. Çalışmanın temel argümanı, anlaşmanın görünürde bir barış ve normalleşme düzenlemesi olmasına rağmen, esas itibarıyla Lübnan'ın güvenlik yapısını yeniden düzenleyen, Hizbullah'ın kapasitesini sınırlandıran ve İran'ın bölgesel nüfuzunu zayıflatmayı hedefleyen daha kapsamlı bir stratejik dönüşümün parçası olduğudur.

Anlaşma'nın Maddeleri ve Genel Çıkarımlar

Savaş hâlinin sona erdirilmesi, savaşın temel nedeninin Hizbullah olduğunun kabul edilmesi, İsrail'in kademeli olarak Lübnan'dan çekilmesi, Lübnan ordusunun ülkenin güneyine konuşlandırılması

rılması ve bölgenin tamamen silahsızlandırılması, Lübnanlıların silahsızlandırılmış güneye dönüş hakkı, sınır güvenliğinin sağlanması, İsrail'in Hizbullah gerekçesiyle Lübnan'a müdahale hakkı, ABD gözetimi, Hizbullah'a karşı elde edilecek başarıya göre yapılandırılmış finansal destekler, Lübnan'ın mülteci akını karşısında demografik yapısının korunması, kalıcı sınırın belirlenmesine yönelik teknik çalışmalar, uluslararası mahkemelere başvurmama ve son olarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) anlaşmanın garantörü olması, anlaşmanın temel maddelerini oluşturmaktadır.

ABD'nin başkenti Washington'da imzalanan 14 maddelik anlaşma, esas itibarıyla iki ülke arasındaki anlaşmazlığı gidermeye yönelik bir girişimin ötesinde, asimetrik bir rejim restorasyonu olarak okunmalıdır. Her ne kadar iki ülke arasında barış tesis etme çabası olarak görünse de anlaşmanın arkasında bundan çok daha kapsamlı bir stratejik hedef bulunmaktadır. Anlaşmanın 1. ve 12. maddelerinde, Lübnan ile İsrail arasında barışın sağlanması taahhüt edilmiş ve bu amaca yönelik olarak hızlı bir şekilde teknik bir ekip kurulması kararlaştırılmıştır. Ancak bu düzenleme, sanki ortada herhangi bir sorun yokmuş ve Hizbullah bu sürecin bir parçası değilmiş gibi bir algı oluşturmaktadır.

Lübnan iç siyasetinde en fazla eleştirilen hususlardan biri de 2. madde kapsamında, savaşın sorumlusunun İsrail değil Hizbullah olduğunun Lübnan Hükûmeti tarafından kabul edilmesidir. Lübnan Hükûmeti, sebep ve sonuç ilişkisini birbirine karıştırmakla eleştirilmiştir. Zira bölgedeki temel sorunun İsrail ve onun uluslararası hukuku ihlal eden eylemleri olduğu ileri sürülmektedir.

Anlaşmanın 3. maddesi, Lübnan'ın güneyinde işgal edilen "pilot bölgelerin" Lübnan ordusuna devredilmesini, 4. madde ise bu devrin "şartlı çekilme" esasına dayanmasını öngörmektedir. Söz konusu şart, işgal edilen bölgelerdeki silahlı grupların silahlarını teslim etmesine bağlanmıştır. Bu düzenleme yalnızca Hizbullah'ı değil, olası tüm İsrail karşıtı silahlı grupları hedef alan bir nitelik taşımaktadır. Böylesi bir düzenleme, Lübnanlı silahlı gruplar ile Lübnan ordusu arasında çatışma riskini artırabileceğinden oldukça tehlikelidir. Dahası, bu tür çatışmaların ülke geneline yayılması, yeniden bir iç savaş riskini de beraberinde getirebilir.

Anlaşmanın 5. maddesi sivillerin bölgeye dönüşünü düzenlemesine rağmen, kendi içinde çelişkili bir nitelik taşımaktadır. Zira sivillerin dönüşü, bölgenin tamamen silahsızlandırılması şartına bağlanmaktadır.

Lübnan'ın kabul ettiği bu anlaşma, hukuki açıdan ülkenin mağduriyetini dahi ileri süremeyeceği bir durum ortaya çıkarmaktadır. Başka bir ifadeyle, Lübnan'ın kendi egemen iradesine önemli ölçüde pranga vurulması anlamına gelmektedir. Bununla birlikte İsrail, bu düzenleme üzerinden uluslararası hukuka uygun hareket etmediğini dolaylı biçimde kabul etmektedir. Nitekim anlaş-

ma, sivil katliamlar ve altyapının tahrip edilmesine ilişkin olarak Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uluslararası Adalet Divanı nezdinde açılacak davaların önünü de kapatmaktadır.

Anlaşma'nın Lübnan'ın İç Dinamiklerine Etkisi

Lübnan iç siyasetinde birbirinden farklı yaklaşımların bulunduğunu da belirtmek gerekir. Cumhurbaşkanı Joseph Aoun, bu çerçeve anlaşmasını tam egemenliğin sağlanması açısından ilk adım olarak değerlendirirken, farklı siyasi ve toplumsal yapılardan da farklı sesler yükselmektedir. Özellikle Şii bloğunun tutumu oldukça nettir. Hizbullah ve Emel hareketi, her fırsatta direnişten yana olduklarını beyan etmektedir. Hizbullah Genel Sekreteri Naim Kasım, anlaşmayı hükümsüz, utanç verici ve bir teslimiyet vesikası olarak nitelendirmiştir. Bu yaklaşım, sahada paralel otorite krizinin daha da tırmanmasına neden olmuştur. Hizbullah, Lübnan devletinin kendisiyle herhangi bir ulusal diyalog yürütmeden söz konusu metni imzalamasını “arkadan bıçaklama” olarak değerlendirmektedir. Meclis Başkanı Nebih Berri'nin iç fitneye karşı itidal çağrısı dahi Şii tabandaki öfkeyi dindirmeye yeterli olmayacaktır. Anlaşma, Lübnan devletini Hizbullah'la askerî olarak karşı karşıya gelmek veya anlaşmayı ihlal ederek Batı'nın tepkisini çekmek arasında bir açmaza sürüklemiştir.

Diğer yandan, Dürzilerin en önemli lideri Velid Canbolat ise meclis iradesinin göz ardı edildiğini ve Lübnan'da toplumsal uzlaş sağlanmadan İsrail'le ilişkiler konusunda herhangi bir adım atılması gerektiğini dile getirmiştir.

Lübnan'ın yaklaşımı, pragmatik yönü açısından da eleştirilere maruz kalmaktadır. Hizbullah'a yönelik olarak belirlenen önlemler, esas itibarıyla ABD ve İsrail'in baskısıyla Lübnan'da hayata geçirilmesi istenen yaptırımlar niteliğindedir. Lübnan Hükûmeti, göreve gelmesinin ardından Hizbullah'a doğrudan veya dolaylı olarak destek veren kuruluşları incelemeye almış ve bazı kurumların ruhsatlarını iptal etmiştir. Hükûmet kabinesi, Hizbullah'ın meşru hareket alanını sınırlandırmak amacıyla Ekim 2025'te sınır güvenliğinin orduya devredilmesi ve silahsızlanma yönünde karar almıştır. Hizbullah'ın silahsızlandırılmasıyla yetinmeyen Lübnan Hükûmeti, Mart 2026'da İran'ın Beyrut Büyükelçisi'ni Hizbullah'la ilişkileri gerekçesiyle istenmeyen kişi ilan etmiştir. Lübnan Hükûmeti'nin maslahat gereği böylesi bir karar alması için karşılığında belirli bir siyasi veya ekonomik kazanım elde etmiş olması gerekir. Kendi zararına olduğu düşünülen bir anlaşma dışında elinde somut bir kazanım bulunmayan hükûmetin, ateşkesin dahi tam olarak uygulanmadığı bir ortamda böylesi bir anlaşmayı kabul etmesi, sürecin dikkat çekici boyutlarından birini oluşturmaktadır.

İsrail ve ABD'nin bu anlaşmayla öncelikli olarak barışı hedeflediğini düşünmek elbette gerçekçi olmayacaktır. Aksine, anlaşmanın mezhepler arasındaki gerilimleri daha da artırarak yeni bir çatışma zemininin oluşmasına hizmet etmesi ihtimali göz ardı edilmemelidir.

Özetle, çerçeve anlaşması bir barış ve ülkeler arasındaki ilişkilerin normalleşmesine yönelik bir düzenleme olarak sunulmaktadır. Ancak anlaşmanın özüne bakıldığında, asıl amacın Lübnanlılar arasındaki ayrışmaları daha da derinleştirmek ve toplumu keskin kutuplara sürüklemek olduğu izlenimi oluşmaktadır. Anlaşmanın, sanki tüm Lübnanlılar tek bir siyasi irade etrafında birleşmiş ve Lübnan'ın güneyinde herhangi bir çatışma yaşanmıyormuş gibi hazırlanmış olması dikkat çekicidir. Böylesi bir anlaşmanın barışa hizmet etmekten ziyade, Lübnan toplumu içinde zaten belirgin olan fay hatlarını daha da kırılğan hâle getirmesi muhtemeldir. Zaten kırılğan olan toplumsal yapı, kurumsal bir krizle karşı karşıya kalabilecek ve devlet kademelerinde yapısal tikanıklıklar ortaya çıkabilecektir.

Bölge Ülkelerinin Çerçeve Anlaşmasına Yaklaşımları

Anlaşma, temel olarak iki ülke arasında imzalanmış olsa da etkileri çevre ülkeleri de doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendirmektedir. Bu ülkelerin başında İran ve Suriye gelmektedir. Öncelikle Hizbullah'ın bu denli pasifize edilmesi, İran'ın "Direniş Eksenini" doktrininin ciddi biçimde yara alması anlamına gelmektedir. İran'ın vekil güçler stratejisine darbe vurulmasının amaçlandığı açıktır. İran'ın bölgesel etki alanını genişletmesinde önemli bir araç olarak öne çıkan ve "Direniş Eksenini" olarak adlandırılan vekil güçler stratejisinde Lübnan'daki Hizbullah merkezi bir konuma sahiptir.

Nitekim art arda yaşanan gelişmeler, İran'ın Direniş Eksenini zayıflatmayı amaçlayan bir sürecin ortaya çıktığını göstermektedir. 2024 yılı, bu kayıplar açısından kritik bir dönüm noktası olmuştur. İsrail'in Eylül ayında gerçekleştirdiği saldırılarla yaşanan kayıpların yanı sıra, aynı yıl Suriye'de İran karşıtı bir rejim değişikliğinin gerçekleşmesi, İran'ın bölgesel güç kaybının temel nedenleri arasında yer almaktadır. Rejim değişikliğinin ardından İran'ın ikmal hattı kesilmiş ve Hizbullah'ın stratejik yalnızlığı daha da pekişmiştir.

Diğer yandan, anlaşmadan en fazla kazanç sağlayan tarafın kaçınılmaz olarak İsrail olduğu söylenebilir. İsrail, bu anlaşma aracılığıyla Lübnan'ın soykırım, savaş suçları ve insan hakları ihlalleri gibi konularda uluslararası hukuk mekanizmalarına başvurma imkânını sınırlandırmaktadır. Netanyahu, anlaşmayı büyük bir siyasi zafer olarak duyurmuştur. Anlaşmayla birlikte İsrail, Lübnan topraklarında ucu açık bir şekilde askerî ve güvenlik gerekçeli müdahale meşruiyeti elde etmiştir.

Buna göre İsrail, “güvenlik bölgesi” olarak tanımlanan alanlarda Hizbullah’ın silah ikmali yapması, yeniden yapılanması veya anlaşmayı ihlal etmesi durumunda müdahale hakkını saklı tutmaktadır.

İsrail’in bölgesel planlarından biri de Lübnan’daki Dürzilerle ilişkilidir. İsrail, bölgesel dengeleri kendi lehine şekillendirebilmek amacıyla, kendi ülkesinde de önemli bir azınlık oluşturan Dürziler üzerinde etkisini artırmaya çalışmaktadır. Dürziler tarihsel olarak en yoğun şekilde Suriye, Lübnan, İsrail ve Ürdün’de yaşamaktadır. İsrail, kendi sınırları içerisindeki Dürzilere diğer Arap topluluklarına kıyasla daha fazla güvenmektedir. Nitekim bazı hassas dönemlerde ve özellikle Şabat günlerinde kritik elektronik sistemlerin işletilmesi gibi görevlerde Dürzilerden yararlanmaktadır.

İsrail, kendi ülkesindeki Dürzilerle geliştirdiği yakın ilişkilerin ardından Suriye’deki Dürzilerle de güçlü bağlar kurmuştur. Öyle ki Suriye’deki diğer gruplar yeni yönetimle bir şekilde uzlaşma yolları ararken, Dürziler İsrail’den aldıkları desteğin de etkisiyle muhalif ve yeni yönetimi tanımayan tutumlarını sürdürmektedir. İsrail, Lübnan İç Savaşı sırasında da 1982 yılında Lübnan’daki Marunilerden destek almıştır. Üçlü çerçeve anlaşmasının arka planında da kısmen benzer bir yaklaşımın izlerini görmek mümkündür.

Bununla birlikte, bölgesel gelişmeler daha derinlemesine değerlendirildiğinde, İsrail’in Lübnan Dürzilerini de kendi safına çekmeye yönelik girişimlerde bulunması muhtemel görünmektedir. İsrail bölgesel nüfuzunu genişletmeye devam edecekse, Dürzilerle de temas kurmayı sürdürecektir. Bu nedenle Dürzilere karşı daha toleranslı bir politika izlemesi beklenebilir. Sınırlarını genişletme veya doğrudan nüfuz oluşturma çabasında başarılı olamasa dahi İsrail’in Dürziler üzerinden Lübnan’da bir vekil güç oluşturma arayışına girmesi ihtimal dâhilindedir.

Günümüz Lübnan Dürzilerinin böyle bir ilişkinin kurulmasına şu aşamada sıcak bakmadığı görülmektedir. Ancak İsrail’in bölgesel genişlemeyi temel stratejilerinden biri hâline getirdiği bir ortamda bu yaklaşımından vazgeçmesi beklenmemektedir. Bu çerçevede İsrail’in, Dürzileri doğrudan kendi safında yer almaya ikna edemese dahi, en azından onları kendi bölgesel projeksiyonunun önünde bir engel olmaktan çıkarmaya yönelik bir strateji geliştireceği öngörülebilir.

Küresel Güçlerin Yaklaşımları

ABD, söz konusu anlaşmanın yalnızca garantörü değil, aynı zamanda doğrudan tarafıdır. Bu nedenle anlaşmanın üçlü bir çerçeve içerisinde ele alınması gerekmektedir. Lübnan ile İsrail arasında gerçekleştirilecek bir anlaşmada Washington, yalnızca taraflar arasındaki çatışmayı sona

erdirmeye yönelik bir arabuluculuk rolü üstlenmemekte; aynı zamanda kendi bölgesel çıkarları doğrultusunda yeni bir stratejik düzen kurmaya çalışmaktadır. Nitekim ABD, taraf olmanın ötesinde Lübnan'ın iç güvenlik mimarisine de müdahil olarak Lübnan Askeri Koordinasyon Grubu adı altında yeni bir mekanizma oluşturmaya hazırlanmaktadır. Bu kapsamda Temmuz ayında Roma'da teknik komisyon toplantısı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu gruba, Lübnan Ordusu'nun belirlenen pilot bölgelerdeki performansının, silah ve teçhizat kapasitesinin ve Hizbullah'ın silahsızlandırılmasının öngörülen takvime uygun biçimde yürütülüp yürütülmediğinin denetlenmesi gibi görevler verilmiştir.

Washington açısından temel amaçlardan biri, İran-İsrail savaşı ve ateşkes sağlanmasına yönelik çeşitli diplomatik girişimlerin yoğunlaştığı bir dönemde, Lübnan sahasında kendi stratejik konumunu güçlendirmektir. İran'ın Lübnan'da ateşkes sağlanmasını bir koşul olarak ileri sürdüğü dikkate alındığında, Lübnan dosyasının Tahran açısından da bölgesel stratejinin önemli unsurlarından biri olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ABD'nin bir diğer hedefi, zayıflamış olmakla birlikte varlığını sürdüren Direniş Eksen'i'ne kalıcı bir darbe vurmak ve İran'ın Lübnan'daki nüfuz alanını daraltmaktır. Washington, İran'ın bölgesel etkisini oluşturan vekil ve müttefik aktörlerin kapasitesini aşamalı olarak zayıflatarak Tahran'ın bölgesel güç projeksiyonunu sınırlandırabileceğini hesaplamaktadır.

Söz konusu anlaşmanın ABD açısından sağlayabileceği bir diğer avantaj ise dış politika başarısının iç siyasette kullanılabilmesidir. İran karşısında yaşanan gerilim ve çatışmaların ardından Washington'ın diplomatik bir başarı hikâyesine ihtiyaç duyduğu değerlendirilebilir. Başkan Donald Trump, bu anlaşmayı uzun süredir birbirine düşman olan iki komşu arasında uzlaşma sağlanması şeklinde sunarak bunu bir diplomatik başarı ve barış kazanımı olarak iç kamuoyuna ve uluslararası topluma takdim edebilir.

Avrupalı devletlerin anlaşmaya yönelik güçlü ve görünür bir diplomatik girişimde bulunmamaları ise Avrupa Birliği ülkelerinin Doğu Akdeniz'de ortaya çıkabilecek yeni statüko değişikliklerinde belirleyici bir aktör olma konusunda sınırlı bir kapasiteye sahip olduğunu göstermektedir. Lübnan ile tarihsel ve siyasi bağları en güçlü Avrupa ülkelerinden biri olan Fransa'nın dahi anlaşmayı yalnızca memnuniyetle karşıladığını açıklamakla yetinmesi, Avrupa'nın süreçteki sınırlı rolünü ortaya koymaktadır.

Öte yandan, Suriye'de yaşadığı nüfuz kaybının ardından Orta Doğu'daki etkinliğini yeniden tesis etmekte zorlanan Rusya açısından Lübnan'daki yeni güç dengeleri farklı fırsatlar yaratabilir. Benzer şekilde Çin'in, Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında Beyrut ve Trablus limanlarına yönelik yatırım fırsatlarına kayıtsız kalması beklenmemektedir. Her ne kadar Lübnan'ın mevcut siyasi ve

yönetmel gelenekğinde Rusya veya Çin'in bu ölçekte bir nüfuz alanı oluşturmaya yönelik güçlü bir eğilim bulunmasa da, bölgesel ve uluslararası güç dengelerinin değişmesi hâlinde bu iki aktörün Lübnandaki etkisinin tamamen dışlanacağını öngörmek doğru olmayacaktır.

Bununla birlikte, Lübnan ile İsrail arasındaki düşmanlığın söz konusu çerçeve anlaşmasıyla tamamen sona ermesi beklenmemelidir. Bu nedenle Türkiye açısından ortaya çıkabilecek yeni jeopolitik ortam, Lübnan'da daha etkin bir rol üstlenebilmesi bakımından çeşitli fırsatlar barındırmaktadır. Türkiye, İsrail karşısında Lübnan'ın kapasitesini güçlendirmeye yönelik olarak sahip olduğu diplomatik tecrübenin yanı sıra savunma teknolojileri, enerji, ulaştırma ve lojistik alanlarında daha fazla rol üstlenebilir. Bu çerçevede enerji transferi ve deniz yetki alanlarına ilişkin anlaşmalar üzerinden Lübnan'ın enerji kaynaklarının geliştirilmesine katkı sağlayabileceği gibi, Türkiye'nin Mavi Vatan yaklaşımıyla uyumlu deniz sınırı düzenlemeleri konusunda da yeni diplomatik imkânlar ortaya çıkabilir.

Türkiye'nin Lübnan'da farklı siyasi, toplumsal ve dini kesimlerle iletişim kanallarına sahip olması, bu alanlarda daha etkin bir aktör olabilmesi açısından önemli bir avantajdır. Bunun yanı sıra Roma Süreci kapsamında doğrudan veya perde arkasında yürütülecek diplomatik girişimler, Ankara'nın süreçteki görünürlüğünü ve etkisini artırabilir. Bu noktada Birleşmiş Milletler Lübnan Geçici Görev Gücü'nün (UNIFIL) görev süresinin 2027 yılında sona erecek olması da dikkate alınmalıdır. Türkiye, UNIFIL bünyesindeki tecrübesini ve Lübnan sahasına ilişkin kurumsal birikimini yeni güvenlik mekanizmalarının oluşturulmasında bir referans olarak kullanabilir.

Hizbullah açısından ise Lübnan Ordusu'nun eğitimi, donatılması ve güvenlik kapasitesinin artırılması sürecinde Fransa veya başka bir Batılı gücün doğrudan ve geniş kapsamlı bir saha rolü üstlenmesi, egemenlik ve güvenlik kaygıları nedeniyle dış müdahale veya işgal girişimi olarak değerlendirilebilir. Türkiye'nin ise hem Müslüman kimliği hem de İsrail politikalarındaki farklılaşan tutumu, Lübnan'daki çeşitli aktörler nezdinde daha kabul edilebilir bir güvenlik ortağı olmasını sağlayabilir. Bununla birlikte Türkiye'nin ABD ve diğer Batılı ülkelerle ilişkileri, NATO üyeliği ve Batı güvenlik mimarisi içerisindeki konumu da Ankara'nın böyle bir sorumluluğu üstlenmesi konusunda elini güçlendiren unsurlar arasında yer almaktadır.

Son olarak Türkiye'nin altyapı ve üstyapı projelerinde uluslararası ölçekte üstlendiği roller, Lübnan'ın yeniden yapılandırılması ve ekonomik kapasitesinin geliştirilmesi açısından Ankara'ya önemli bir avantaj sağlamaktadır. Dolayısıyla Türkiye, güvenlik alanının yanı sıra altyapı, enerji, ulaştırma, lojistik ve yeniden imar gibi alanlarda da rol üstlenerek Lübnan'daki etkisini artırabilir. Böyle bir yaklaşım, Türkiye'nin yalnızca güvenlik alanında değil, Lübnan'ın uzun vadeli siyasi ve ekonomik istikrarının şekillendirilmesinde de etkili bir aktör hâline gelmesini sağlayabilir.

Sonuç

Sonuç olarak Lübnan-İsrail-ABD çerçeve anlaşması, her ne kadar savaş hâlinin sona erdirilmesi ve Lübnan'ın güneyinde istikrarın sağlanması amacıyla bir barış düzenlemesi olarak sunulsa da, anlaşmanın maddeleri ve tarafların yaklaşımları birlikte değerlendirildiğinde, Lübnan'ın güvenlik ve siyasi mimarisini yeniden şekillendiren daha kapsamlı bir stratejik dönüşüm niteliği taşımaktadır. Hizbullah'ın silahsızlandırılmasının merkeze alınması, İsrail'in güvenlik gerekçeli müdahale alanının korunması ve ABD'nin uygulama sürecindeki belirleyici rolü, anlaşmanın İran'ın Lübnan'daki nüfuzunu ve Direniş Eksen'i'nin kapasitesini sınırlandırmaya yönelik sonuçlar doğuracağını göstermektedir. Bununla birlikte, Lübnan'ın kırılgan mezhepsel ve siyasi yapısı dikkate alındığında, Hizbullah ile devlet kurumları arasında ortaya çıkabilecek gerilimlerin yeni bir iç siyasi ve güvenlik krizine dönüşme ihtimali bulunmaktadır. İsrail açısından önemli stratejik kazanımlar sağlayan anlaşma, ABD'ye bölgesel güvenlik mimarisini yeniden düzenleme ve diplomatik bir başarı elde etme imkânı sunarken, Rusya ve Çin için oluşabilecek yeni boşluklar farklı nüfuz alanlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir. Bu süreçte Türkiye açısından ise Lübnan'ın güvenlik, enerji, altyapı, lojistik ve yeniden imar alanlarında ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar önemli diplomatik fırsatlar barındırmaktadır. Dolayısıyla anlaşmanın kalıcı bir barış üretip üretmeyeceği, yalnızca İsrail'in Lübnan'dan çekilme sürecine değil, aynı zamanda Hizbullah'ın silahsızlandırılmasının Lübnan içindeki siyasi uzlaşıyla yürütülmesine ve dış aktörlerin ülkenin egemenlik alanına müdahaleyi ne ölçüde sınırlandıracağına bağlı olacaktır. Aksi durumda anlaşma, çatışmayı sona erdirmek yerine Lübnan'daki mevcut fay hatlarını derinleştiren ve bölgesel güç mücadelesinin yeni bir aşamasını başlatan bir düzenlemeye dönüşebilir.

İNSAMER
İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

www.insamer.com